

Websites bouwen met TYPO3

een handleiding voor beginners

Een best practice handleiding
door
Daniel Doesburg

typo3@doesburg.biz

versie 0.1a (draft)
september 2005

Deze pagina is bewust leeg gelaten.

Aanleiding

Deze handleiding heb ik geschreven omdat ik steeds meer beginners vragen zag in de mailinglijsten. En na een paar jaar stoeien met TYPO3 ben ik tot de conclusie gekomen dat het minder moeilijk is dan dat het lijkt.

Alleen is het heel complex.

Voor het schrijven van een goede handleiding moet je dus kunnen weglaten.

Ook zijn er ontwikkelingen die het zwaartepunt verleggen van typoscript naar stylesheets.

In het kader van de moderne website ontwikkelingen, die eisen stelt aan usability en accessibility wordt het gebruik van tabellen voor lay-out doeleinden steeds verder terug gedrongen.

In dit licht heb ik deze handleiding gemaakt voor het opzetten van een eenvoudige TYPO3 website. Zo'n website is een goede basis voor welhaast elke gewenste website met TYPO3.

Status

Deze handleiding is niet af. Het is mijn bedoeling deze steeds verder uit te breiden en te perfectioneren.

Ook ben ik van plan om een epistel op te zetten met onderwerpen waarover in de mailinglijsten vaak vragen gesteld worden.

Ook dat zal een dynamisch en vooral groeiend werkstuk zijn.

Hoewel ik persoonlijk deze taak op mijn schouders genomen heb, niemand heeft me gevraagd, laat staan verplicht, wordt participatie van harte toegejuicht.

Alle op- en aanmerking worden onder grote dank ontvangen. Alle bijdragen zullen aan deze handleiding(en) worden toegevoegd of er in verwerkt.

Scoop

In deze handleiding heb ik niet geprobeerd om volledig te zijn. Zelfs niet om altijd helemaal juist te zijn. Na het doorwerken van deze handleiding heeft de gebruiker als administrator een TYPO3 website die in de eerste plaats een goed leer en probeer onderwerp is, maar eventueel ook een goede basis voor een volwaardige website.

In deze handleiding worden een aantal zaken als niet tot het onderwerp behorend afgedaan. Misschien is het zinvol om in de nabije toekomst deze onderwerpen wel in deze handleiding onder te brengen.

Ik wens ieder die aan de hand van dit document zijn of haar eerste stappen op het TYPO3 pad zet het allerbeste. Vooral veel plezier, want ook dat is je deel als je een goed werkende site onder je handen ziet groeien.

Ondersteuning

Het zou een utopie zijn om te denken dat hiermee iedereen altijd zijn weg kan vinden. Daarom zeg ik hierbij toe om vragen die binnen de scoop van dit document vallen altijd te beantwoorden. Voor andere vragen zeg ik toe mijn best te doen, maar daarvan kan ik afdoende beantwoording niet garanderen.

En uiteraard is het mogelijk om mij in te huren op locatie of remote.

Inhoudsopgave

Aanleiding.....	2
Status.....	2
Scoop.....	2
Ondersteuning.....	2
Inhoudsopgave.....	3
Mijn eerste TYPO3 website.....	4
1. Het maken van een HTML-template.....	4
2. Het opmaken van de template met CSS.....	5
3. Het omzetten van de template in een website met TYPO3.....	5
TYPO3.....	7
Installatie.....	7
Bestandsinstallatie onder unix.....	7
Bestandsinstallatie onder windows.....	7
Aanpassen installscript.....	7
De installtool.....	8
Het optuigen van TYPO3.....	11
De eerste extensies.....	11
Aan de slag.....	14
We hebben een site gemaakt.....	16
Het begint er op te lijken.....	17
Content toevoegen.....	18
Een menu.....	18
De HTML template in de herhaling.....	20
Een niveau hoger.....	24
Het menu - opnieuw.....	25
Bijlagen.....	29
1. De HTML template mijn_eerste_pagina.HTML.....	29
2. De HTML template mijn_tweede_pagina.HTML.....	29
3. De stylesheet stijl.css waar we mee beginnen.....	30
4. De stylesheet compleet.....	31
5. Toegift. De stylesheet met een horizontaal menu.....	33

Mijn eerste TYPO3 website

Het maken van websites die aan de eisen van de tijd voldoen gaat in drie stappen.

1. Het maken van één of meer HTML templates
2. Het opmaken van de template(s) met CSS
3. Het omzetten van de template in een website met TYPO3

1. Het maken van een HTML-template

Een HTML-template voor TYPO3 wordt meestal gebouwd volgens het waterval principe.

In eerste instantie is de template erg summier, en naar behoefte wordt deze uitgebreid.

We beginnen met een basis.

Bijvoorbeeld:

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Transitional//EN">
<html>
<head>
<title>Mijn eerste TYPO3 template</title>

</head>
<body>

</body>
</html>
```

Dan vullen we de body met een paar gewenste brokken.

Hiervoor moeten we (leren) denken in “containers”.

Eigenlijk doen we niets anders dan de tekstblokken er achtereenvolgens in zetten.

Bedenk dat niet alleen de standaard internet browsers de pagina's moeten kunnen verwerken. Steeds meer worden ook andere programma's en apparaten gebruikt om internet pagina's te “lezen”. Denk aan PDA's en WAP, maar ook aan hulpmiddelen voor gehandicapten zoals scherm-lezers en braille tablets.

Een indruk van de eisen die gesteld (gaan) worden vinden we bijvoorbeeld op:

<http://webrichtlijnen.overheid.nl>

Een voorbeeld van het vullen met zulke containers is:

```
<body>
<div id="kop">[Hier komt de kop]</div>
<div id="inhoud">[Hier komt de inhoud]</div>
<div id="menu">[Hier komt het menu]</div>
</body>
```

Met de tag “div” maken we een container en met “id” kunnen we die container eenduidig identificeren. Dat houdt wel in dat zo'n identificatie maar eenmaal per pagina mag voorkomen. Een soortgelijke aanduiding die we vaker op een pagina mogen gebruiken is een class. Globaal kunnen we zeggen dat id's gebruikt worden voor positionering (bijv. kop, menu, voetregel etc.) en classes voor layout (bijv. lettergrootte, kleur, etc)

Zo'n rijtje containers is niet echt spectaculair. En als we de pagina in een webbrowser openen zien we niet meer dan:

```
[Hier komt de kop]
[Hier komt de inhoud]
[Hier komt het menu]
```

Toch is dit voorlopig voldoende om een start te maken met onze TYPO3 website.

2. Het opmaken van de template met CSS

Dan gaan we naar stap 2, het CSS gedeelte. Ook hier geldt het waterval principe. We beginnen met een basis opmaak en vullen deze aan als het nodig is en waar het nodig is. Voorlopig zetten we de stijl in de kop (head) van de HTML pagina. In de loop van het project, tegen de tijd dat de site er uitgaat zien zoals we willen, zetten we de stijl in een aparte stylesheet.

Bijvoorbeeld:

```
<style type="text/css">
<!--
div#kop {height: 100px; width: 700px;}
div#inhoud {height: 200px; width: 500px;}
div#menu {height: 200px; width: 200px;}
-->
</style>
```

Nu ondervinden we de noodzaak om het een en ander van CSS en styles af te weten. Een goede cursus daarvoor vinden we op <http://www.websitemaken.be>

Als alles naar 't zin is halen we de style uit de HTML pagina en maken er een aparte css file van. Dat kan door het deel tussen <!-- en --> te plakken in een apart bestand. Noem deze bijvoorbeeld stijl.css. Zorg er voor dat het hele style stuk uit de HTML pagina verwijderd wordt.

3. Het omzetten van de template in een website met TYPO3

Aangezien we voor onze TYPO3 site voorlopig voldoende hebben aan wat er nu is, gaan we over naar stap 3.

Zo ziet onze HTML-template er nu uit:

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Transitional//EN">
<html>
<head>
  <title>Mijn eerste TYPO3 template</title>
  <style type="text/css">
  <!--
div#kop {height: 100px; width: 700px;}
div#inhoud {height: 200px; width: 500px;}
div#menu {height: 200px; width: 200px;}
-->
  </style>
</head>
<body>
  <div id="kop">[Hier komt de kop]</div>
  <div id="inhoud">[Hier komt de inhoud]</div>
  <div id="menu">[Hier komt het menu]</div>
</body>
```

</html>

Of zo, als we de style er al uit gehaald hebben

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Transitional//EN">
<html>
<head>
  <title>Mijn eerste TYPO3 template</title>
</head>
<body>
  <div id="kop">[Hier komt de kop]</div>
  <div id="inhoud">[Hier komt de inhoud]</div>
  <div id="menu">[Hier komt het menu]</div>
</body>
</html>
```

Sla deze html-pagina op onder de naam mijn_eerste_pagina.html en het bestand met de stijlkodes onder de naam stijl.css

TYPO3

Voordat we aan de slag kunnen met templates enzovoorts wachten ons een aantal droeve plichten.

Installatie

Het installeren van een server voor TYPO3 valt buiten het bestek van deze handleiding. We gaan dus uit van een server onder unix of windows. Hierop zijn een aantal zaken al geïnstalleerd, zoals Apache, MySQL, PHP en bij voorkeur ook Imagemagic. Ook is er al een database aangemaakt voor de site. De databasenaam, gebruikersnaam en wachtwoord zijn bekend.

Hier behandelen we alleen de algemene installatie van TYPO3. Problemen met bepaalde unix/linux varianten en de hebbelijkheden of onhebbelijkheden van windows vallen hier buiten.

Vooraf een opmerking: Er zijn een paar zaken die maar op één manier gedaan kunnen worden, maar voor het meeste geldt dat er veel meer wegen zijn die naar Rome leiden. Dus de manier zoals het in deze handleiding wordt beschreven, is meestal niet de enige manier waarop iets gedaan kan worden. En zelfs misschien niet altijd de beste.

Bestandsinstallatie onder unix

Download de gewenste tarfile van de source van typo3.org/download/packages
Download ook de (qua versienummer) bijbehorende dummy tarfile.

Plaats deze bestanden in de document-root van de website. Vaak zal dit de directory htdocs of www zijn. Pak ze vervolgens uit met: `tar xzf bestandsnaam`.

Hernoem de uitgekakte dummy-site directory naar de eigen domeinnaam. Dat wordt dus een directory met de naam `www.mijndomein.nl`, of iets dergelijks.
Laat de naam van de source-directory ongewijzigd.

Controleer in de root directory van de site of de symbolic link `typo3_src` ook inderdaad verwijst naar de betreffende directory.

Controleer de permissies van de bestanden en pas ze eventueel aan zoals beschreven in het tekstbestand `INSTALL.txt` in de root directory van de source.

Ga verder bij "Aanpassen installscript"

Bestandsinstallatie onder windows

Download de gewenste dummy zipfile.

Plaats dit bestand in de documentroot van de website. Vaak zal dit de directory htdocs of www zijn. Unzip het bestand in deze directory

Hernoem de uitgekakte dummy-site directory naar de eigen domeinnaam. Dat wordt dus een directory met de naam `www.mijndomein.nl`, of iets dergelijks.

Aanpassen installscript

In het bestand `typo3/install/index.php` staan een paar php statements waarvan er 1 verwijderd of uitgecommentaard moet worden. Het gaat om de volgende opdracht (regels afgekapt):

```
if (1==0 || (substr($_SERVER['REMOTE_ADDR'],0,7)!= . . . . .
    die("In the source distribution of TYPO3, the . . . . .
}
```

Dit commando bestaat uit drie regels, beginnend met if, die en }. Deze regels kunnen één voor één verwijderd worden. Om ze uit te commentaren is het voldoende om die regels elk te laten voorafgaan door 2 slashes (//). Dit laatste kan de voorkeur hebben, want dan kunnen we deze regels weer in ere herstellen na de installatie, en aanpassen aan onze situatie, waardoor onverlaten geen toegang hebben tot deze tool.

Nu is de bestandsinstallatie gereed

In deze handleiding gaan we er van uit dat we zoveel mogelijk vanuit TYPO3 werken. Het uploaden en aanpassen van bestanden kan ook via een FTP of telnet applicatie, maar dat wordt hier niet behandeld.

De installtool

Start de installtool op via de internetbrowser met www.mijndomein.nl/typo3/install

Na het voorloopschermje komen we bij een inlogscherm waar we alleen een wachtwoord ingeven: joh316.

Dit wachtwoord is een verwijzing van Kasper Skårhøj, de auteur van TYPO3, naar een tekst in de Bijbel, Johannes 3:16, waar staat: *Want God had de wereld zo lief dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.*

Voor een artikel van en over Kasper kunnen we terecht op <http://typo3.org/community/people/kaspers-corner/>

OK, nu we de installtool hebben opgestart met het standaard wachtwoord komen we in de installtool.

We beginnen bij het laatste menu-item (9: About).

Het eerste wat we hier doen is een eigen wachtwoord kiezen voor de installtool. Dus in de plaats van het alom bekende joh316

Verder vinden we op deze pagina een beschrijving van de andere pagina's van de installtool en een legenda van de gebruikte kleuren en tekens.

Let er op dat alle wijzigingen in twee stappen worden opgeslagen. De eerste stap is het klikken op de betreffende button, en vervolgens op de "click here" regel die dan verschijnt.

Nu gaan we naar menu item 1: Basic configuration.

Onder de kop Directories staan een tiental directories die door de tool gecontroleerd worden op aanwezigheid en beschrijfbaarheid.

Onder de kop "php.ini configuration checked:" staan een aantal php configuratie parameters die voor TYPO3 van belang zijn. Bij een aantal daarvan staat een beschrijvende tekst.

We kunnen er hier niets aan doen maar soms kunnen deze gegevens interessant zijn bij problemen met TYPO3.

In het "Sendmail" gedeelte kunnen we de mailfunctie testen van het systeem en die van TYPO3.

Vervolgens krijgen we informatie over de GDLib module die met PHP is meegecompileerd.

Voor ons is hier de Freetype test van belang. Als de rode tekst langer is dan de gele balk zullen we straks iets moeten aanpassen. Maak in dat geval even een (mentale) notitie.

Testing Truetype supp

Onder "Check Image Magick:" zien we of de installtool een geïnstalleerde versie van Image Magic gevonden heeft. De gegevens worden in een tabelletje getoond.

Check Image Magick:		
✓ Available ImageMagick/GraphicsMagick installations:		
/usr/bin/	convert	5.5.7
	composite	5.5.7
	identify	5.5.7

Als de tool Image Magic niet gevonden heeft kunnen we hier de juiste directory ingeven.

Onder "Check database:" zullen in eerste instantie nog niet alle velden ingevuld zijn.

Onder "Write config . . ." geven we een aantal gegevens over de database in. Deze gegevens dienen bekend te zijn.

De database kan nog niet benaderd worden. Daarvoor moeten eerst de overige gegevens opgeslagen zijn.

Ook geven we hier de naam van de site in.

Voor de beveiliging wordt gebruik gemaakt van een encryption key. Deze kan hier worden ingegeven of gegenereerd.

Als alles goed is zijn de overige gegevens op deze pagina correct (in)gevuld.

We kiezen voor de button "Update localconf.php" en bevestigen dat met een muisklik op de regel: "Click to continue . . ."

Vervolgens gaan we weer helemaal naar onderaan op deze pagina en kiezen eventueel de juiste database of geven een naam voor een nieuwe in.

Opnieuw met twee muisklikken opslaan

Over naar menu-item 2: Database Analyser

In dit gedeelte zijn we in principe gauw klaar. We voeren achtereenvolgens de beide "IMPORT" opdrachten uit door er op te klikken, het veld "Import the whole file . . ." aan te vinken en met "Write to database" de opdracht af te ronden.

Soms gaat dit niet goed en dienen de bestanden handmatig, met bijvoorbeeld phpMyAdmin, aan de database toegevoegd te worden.

Het menu-item 3: Image Processing is uitsluitend informatief

Afhankelijk van de installatie van de grafische onderdelen zullen hier meer of minder images getoond worden.

Menu-item 4: All configuration

Dit is een hele lange waslijst waar we echter (voorlopig) slechts een paar instellingen zullen aanpassen.

De eerste is afhankelijk van de bevindingen in het eerste scherm van de install-tool die we bekeken hebben.

Als daar de rode tekst uit de gele balk liep moeten we onder parameter [TTF-dpi] de waarde op 96 zetten.

[TTFdpi]
Integer. Enter how many dpi the FreeType module uses. Freetype1 should be Freetype2 should be set to 96 (otherwise fonts are rendered way bigger than works as a global scaling factor for Freetype.
[GFX][TTFdpi] = 72
<input type="text" value="72"/>

Verder zijn de eerste drie parameters in het hoofdstuk [EXT] van belang. Voor een testsite, dus een

site die niet speciale beveiliging behoeft, zijn de achtereenvolgende waarden 0,1,1 een goede keus.

Het opslaan gebeurt weer met twee muisklikken: "Write to localconf.php" en "Click to continue . . ."

Normalerwijze hoeven we bij de overige menu items verder niets te doen. Wie het wil kan er even gaan kijken.

Hiermee is TYPO3 geïnstalleerd.

Log uit door de browser te sluiten.

Het optuigen van TYPO3

We gaan nu naar de zogenaamde Backend van het TYPO3 CMS.

Dit gaat als volgt:

1. open een browserwindow
2. geef als URL in: www.mijndomein.nl/typo3
3. log in met als Username **admin** en als Password **password**

© 2005 Kasper Skårhøj. Extensions are cc
BY-NC-SA. TYPO3 comes with ABSOLUTELY NO WARRANTIES.
Conditions; [click for details](#). Obstructing th

Het scherm wat we zien na het inloggen, bestaat in eerste instantie uit twee gedeelten. Een kolom met een soort van menu van mogelijkheden en in het rechter gedeelte een uitleg van die menu items.

We kiezen nu voor de menuoptie "List"

Het rechterschermddeel splitst zich nu in een smalle en een brede kolom

In de smalle vinden we (straks) de pagina's terug die we aangemaakt hebben.

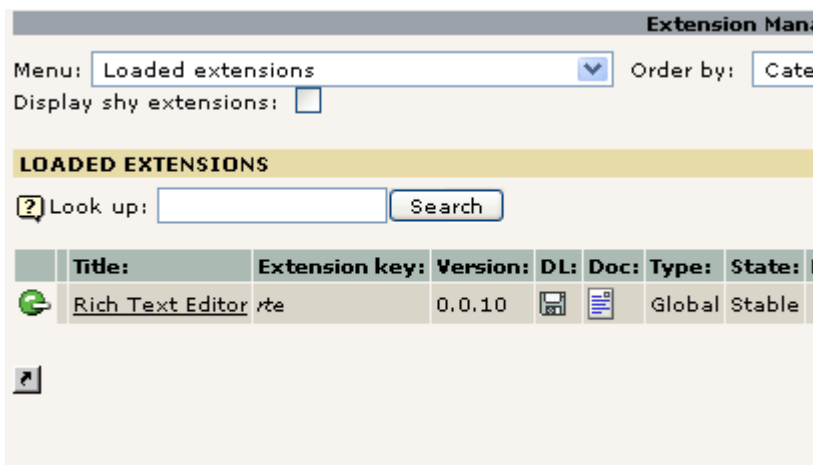
In het brede deel wordt het grootste deel van het werk gedaan.

We gaan eerst een paar extensies installeren. Deze hebben we nodig om zo meteen de site te kunnen maken.

De eerste extensies

Kies het menu-item Extension Manager in het "Tools" gedeelte. Deze tool wordt hier Ext manager genoemd, maar vaak zien we hiervoor de afkorting EM.

Vermoedelijk opent de Em met de "Loaded extensions" en is alleen de Rich Text Editor geïnstalleerd.

Er zijn wel meer geïnstalleerd maar die zien we pas als we “Display shy extensions” aanvinken.

We beginnen met het verwijderen van de RTE extensie. De reden daarvoor is dat we direct een betere (nieuwere) gaan installeren
Dit verwijderen doen we door op de groene button met het min-teken te klikken

Het systeem meldt nu dat de active status is dat de extensie niet geïnstalleerd is. En dat was precies de bedoeling.

Met “Go back” (rechtsboven) komen we weer terug in de loaded extensions, die nu helemaal leeg is.

Kies nu voor Available extensions

We zien dat er een aantal extensies beschikbaar is om te installeren.

Maar we kiezen ervoor om eerst eens te kijken of er updates zijn van deze extensies.

Daarvoor kiezen we “Import extensions from online repository” en vervolgens klikken we op “Connect to online repository”. We trekken ons voorlopig even niks aan van het gele driehoekje.

Er verschijnt nu een lijst met extensies die op de site “typo3.org” beschikbaar zijn. Een hele lange lijst die dagelijks groeit.

Als we door de lijst scrollen zien we in de kolom “Cur.ver.” wat de versie is van de extensie die we al op ons systeem hebben. Als dat afwijkt van de “Version” die op de typo3 site staat kunnen we updaten door op het groene icoontje voor de naam van de extensie te klikken. Let op dat op de remote site een oudere versie van Kickstarter staat. Dus deze niet updaten!

Als er inmiddels bijgewerkte extensies op de online repository staan kunnen we die, zoals gezegd updaten door op het groene icoontje voor de naam te klikken. Afhankelijk van de extensie moeten we na het updaten nog op eens op een volgende “Update” of “Make updates” toets klikken om het proces af te ronden.

Zorg er vervolgens weer voor in de online repository terug te komen.

We kiezen in elk geval de volgende nieuwe extensies

htmlArea RTE		rtehtmlarea
Dutch language pack	csh_nl	
Template Auto-parser	automaketemplate	

Dus ophalen en installeren.

Daarnaast installeren we van de reeds aanwezige en eventueel ge-update extensies:

TS Language Dutch	ts_language_nl
CSS styled content	css_styled_content

Ons lijstje met geïnstalleerde updates zal er (zonder de “shy extensions”) zo uitzien:

Extension Manager

Menu: Order by: Show:

Display shy extensions:

LOADED EXTENSIONS

? Look up:

	Title:	Extension key:	Version:	DL:	Doc:	Type:	State:	Dependencies:
	CSS_styled_content	css_styled_content	0.2.2			System	Beta	cms
	htmlArea RTE	rthtmlarea	0.7.0			Local	Beta	cms
	Dutch language pack	csn_nl	1.0.0			Local	Alpha	
	Template Auto-parser	automaketemplate	0.1.0			Local	Stable	cms
	TS Language, Dutch	ts_language_nl	0.0.13			Global	Stable	cms

Om in het nederlands te werken moeten we dat op twee plaatsen ingeven

1. User -> Setup -> Language -> Dutch

Naar wens andere velden aanpassen. Advies: Vink de velden "Show thumbnails" en "Recursive delete" aan, geef in "Recursive Copy" een waarde in (bijv. 9) en laat de rest op de voorgestelde waarde staan.

Opslaan met "Save configuration" onderaan het scherm.

2. Tools -> User Admin. Klik op het potlood icoontje achter "admin"

Kies als "Default Language" Dutch

Opslaan met het "floppy" symbool bovenaan.

Nu de browserpagina vernieuwen (F5)

Klik op menu-item "Lijst" onder "Web" in de eerste kolom

Klik op de sitenaam achter het wereldbolletje in de tweede kolom.

Vink onderaan in de derde kolom "Uitgebreid overzicht" aan.

Hiermee zijn de voorbereidende werkzaamheden afgerond.

Aan de slag

Aanmaken van pagina's

Om een pagina aan te maken kunnen we op verschillende manieren te werk gaan

We noemen hier twee die door het hele pakket heen beschikbaar zijn.

Onderaan de rechter kolom (die brede) is, als we op de optie "Lijst" klikken, nu een optie "maak nieuw record" en als we op het icoontje van de sitenaam (het wereldbolletje dus) klikken hebben we een optie "Nieuw".

In beide gevallen zal er een lijst komen van records die we op dat moment kunnen maken.

De enige waar we ons nu mee bezig houden is "Pagina (in)"

"Pagina in" is de mogelijkheid om een pagina aan te maken als subpagina (child) van de betreffende.

Met de mogelijkheid "Pagina na", die we binnenkort tegen zullen komen, kunnen we een pagina aanmaken die zich op hetzelfde niveau bevindt (een zgn sibling).

Dus nu maken we de zogenaamde rootpagina van onze site aan.

Dus kiezen we voor "Pagina in". Het kiezen van de assistent (wizard) heeft nu geen zin.

We lopen van boven naar beneden langs een drietal velden:

- Verberg pagina NIET aanvinken
- Type standaard (voorlopig – wordt straks gewijzigd)
- Pagina titel Root (voor dit veld staat een waarschuwingssymbool ten teken dat dit veld in elk geval gevuld moet worden voordat we kunnen opslaan.
- Onder het veld "Algemene recordopslag" vinden we een heel klein maar belangrijk veldje "Is root van website". Vink deze aan.

Opslaan met het icoontje van een diskette met een x erdoor. Opslaan en sluiten betekent dat.

Nu kiezen we de menu-optie Functies en klikken vervolgens op de naam van de zojuist aangemaakte pagina.

Indien nodig kiezen we voor "Assistenten" (rechtsboven) en "Maak meerdere pagina's" (middenboven).

Nu geven we achtereenvolgens een drietal pagina namen in.

"Home", "Contact" en "Over ons".

We klikken op "Maak nieuwe pagina's" en stellen vervolgens het schermpje wat ons vraagt of we het zeker weten gerust door op OK te klikken

Als de pagina's niet spontaan verschijnen in de middelste kolom klikken we even op het plusje voor de pagina "Root"

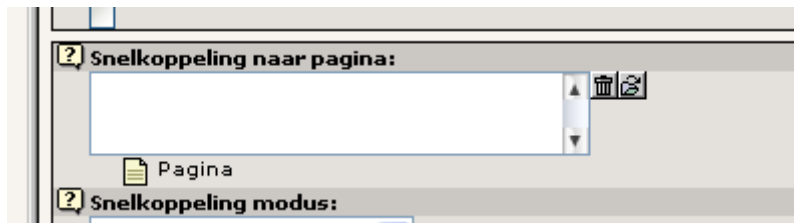
Nu klikken we op de naam van de pagina "Root" en op het menu-item "Pagina"

Kies "Bewerk pagina-info".

Wijzig het type in "Snelkoppeling" en accepteer de melding met OK.

Het scherm verandert enigszins.

Er is o.a. een veld "Snelkoppeling naar pagina:" bijgekomen.

Hiernaast staan twee knopjes. Het rechter knopje kunnen we gebruiken om de pagina "Home" te selecteren. Het woord Home verschijnt dan in dit nieuwe veld. Let op dat we dat er niet zo in kunnen typen, maar op de beschreven wijze moeten selecteren.

Sla de pagina op d.m.v. Het "floppy"-icoontje.

Vink, als dat nog niet gebeurd is, de optie "Toon extra opties (paletten)", onderaan de pagina, aan.

Het icoontje van de pagina "Root", in de pagina boom in de middelste kolom van het scherm, is veranderd in een icoontje dat een snelkoppeling aangeeft.

We hebben een site gemaakt.

“Wauw” zou Kasper zeggen.

We maken er nog een paar pagina's bij.

Tussen “Home” en “Contact” maken we een pagina “Producten”.

Nog eens de twee mogelijkheden:

1. Klik op het woord “Home” en op de menuoptie Lijst. Kies “Maak nieuwe record”
2. Klik op het icoontje van “Home” en kies “Nieuw”

Vervolgens kiezen we voor “Pagina na”

Paginatitel “Producten”

Opslaan

Klik op de naam van “Producten”

Menu optie “Functies”

Maak drie of vier pagina's aan en bedenk zelf passende namen

Klik op het plusje voor “Producten”

Onze paginaboom begint al wat te lijken.

Maar die boom is nog wel erg kaal.

Daarvoor gaan we naar de volgende fase.

Het begint er op te lijken

Om eens te zien hoe onze site er nu uitziet klikken we met de muis op het icoontje van de snelkoppeling "Root" en kiezen voor "Toon".

Wat we dan zien is niet erg motiverend. Maar degene die nu al afhaakt is niet uit het juiste hout gesneden om met TYPO3 websites te maken. Want daarbij zijn teleurstellingen onderdeel van het pad.

We gaan onze eerste pagina vullen. En waarmee zou dat anders zijn dan met "Hello world!" We klikken op het woord "Root" en op menu-item "Sjabloon". We controleren of "Root" inderdaad geselecteerd is door vast te stellen dat deze naam ook boven aan het scherm staat. Twee keer zelfs. Direct hieronder wordt ons in rode letters duidelijk gemaakt dat er nog geen Sjabloon is ("NO TEMPLATE").

Daar gaan we wat aan doen door op de button "Create template for a new site" te klikken.

Op de vraag of we het zeker weten klikken we op de OK knop.

Als we nu nog eens de "Toon" functie van "Root" kiezen ziet het er al iets anders uit.

Een echte pagina zonder foutmelding.

Mooi zo. We vorderen.

Wat is die template eigenlijk die we net gemaakt hebben?

We gaan eens kijken.

Klik weer op "Sjabloon" en "Root" en kies uit het menu helemaal rechtsboven voor "Info/Modify".

We zien dan dat het sjabloon (meestal template genoemd) uit een zestal onderdelen bestaat.

Voor de boekhouding en de duidelijkheid zijn de bovenste drie velden van belang, maar deze hebben geen invloed op de presentatie van de site.

De velden "Constants" en "Setup" zijn de belangrijkste velden.

Maar er zijn veel meer velden dan dat wat het scherm ons hier doet vermoeden.

Intermezzo:

We kunnen alle informatie voor de sjabloon in één scherm kwijt. Maar dat wordt dan een heel lange pagina. Het verdient daarom aanbeveling om de template op te delen in losse templates van afgeronde stukken die door de hoofd template aangeroepen worden. Tegen de tijd dat het nodig is om te splitsen komen we er op terug.

Er zijn nog meer velden. We zien alles als we klikken op de regel "Click here to edit the whole template record"

Naast de velden die hier boven al genoemd zijn zien we, als we wat naar beneden scrollen, nog veel meer.

In het veld "Setup" staat nu:

```
# Default PAGE object:
```

```
page = PAGE
```

```
page.10 = TEXT
```

```
page.10.value = HELLO WORLD!
```

Deze tekst is door TYPO3 gegenereerd bij het aanmaken van de template.

Iets verder naar onderen staan een drietal velden aangevinkt. Dit is gebruikelijk/noodzakelijk voor de hoofd-template maar heel ongebruikelijk voor alle andere templates van een site. Momenteel zijn er nog niet meer templates, maar er komen er in de loop der tijd wel een paar bij.

Nog wat verder naar onderen zien we twee vensters "Include static (from extensions):"

Onder "Items:" vinden we een zojuist door ons geïnstalleerde extensie, namelijk de CSS styled content.

Deze willen we ook in het venster "Geselecteerde:". We doen dat door een keer op de naam in het rechter venster te klikken. Het rode driehoekje geeft aan dat deze wijziging nog niet opgeslagen is.

Voorlopig is dit voldoende en slaan we de zaak op.

Content toevoegen

We gaan eens wat content toevoegen aan een pagina.
Klik op menu-item Pagina en de naam van pagina Home
Klik op de button "Maak pagina-inhoud"
Klik op "Gewone pagina-inhoud" (bovenste optie)

Geef in de tekstverwerker die dan verschijnt (de RTE die we geïnstalleerd hebben) een sappige tekst in.

Let op dat <Enter> een blanco regel geeft, <Shift + Enter> geeft alleen een nieuwe regel.

Sla de tekst op.

Nu willen we deze tekst ook op de website kunnen zien.

Om een pagina te zien kennen we inmiddels de procedure.

Klik op het pagina icoontje en kies "Toon". In dit geval dus het icoontje van de pagina "Home". Maar helaas zien we nog steeds de tekst "Hello world!"

Dat komt omdat een template voor alle (onderliggende) pagina's geldt.

Dus de template die we bij "Root" hebben ingegeven is hier ook actief.

We moeten dat sjabloon dus op de een of andere manier tot andere gedachten brengen.

Dat gaat als volgt:

Klik op de naam "Root" en menu-item Sjabloon

Klik op het potloodje bij "Setup"

Wijzig de tekst naar:

```
# Default PAGE object:
```

```
page = PAGE
```

```
page.10 < styles.content.get
```

De truc zit hem dus in de laatste regel. Daarmee wordt de inhoud (content) van de kolom "normaal" overgehaald naar de web pagina.

Nu kunnen we de andere pagina's ook vullen.

Maar we zitten nog met een probleem. We kunnen alleen vanuit de backend een bepaalde pagina aanroepen. Aan de frontend zien we alleen de pagina Home. En verder kunnen we nog niet komen.

Dus moet er een menu komen.

Da's ook geen heksentoer.

Een menu

Op positie 10 van onze pagina hebben we de content geplaatst. Wat let ons om dan op positie 20 (of 5 voor wie dat wil) het menu te plaatsen.

Voeg in de Setup van het sjabloon de volgende tekst toe:

```
page.20 = HMENU
```

```
page.20.1 = TMENU
```

```
page.20.1.NO.allWrap = | <br />
```

En ziedaar ons menu onder (of, voor degenen die het menu op 5 geplaatst hebben, boven) de content. Maar waar zijn nu de producten pagina's?

Wel, we hebben alleen het eerste niveau gedefinieerd.

Met:

page.20.2 = TMENU

page.20.2.NO.allWrap = |

kunnen we ook het tweede niveau aan.

Dat wil zeggen dat de product pagina's ook verschijnen als we op de pagina Producten klikken.

Of dit het summum van een menu is valt te bezien. Maar het beweegt! En als begin is dat niet slecht.

De HTML template in de herhaling

Er liggen vanaf het begin nog steeds een tweetal producten waar we tot nu toe weinig mee hebben gedaan.

Namelijk een HTML pagina en een css pagina.

Maar die gaan we er nu bij betrekken.

Voor dat we er iets mee gaan doen gaan de de HTML pagina nog een beetje aanpassen.

De body gaan we als volgt aanpassen

```
<body>
  <!-- ###BODY### -->

    <div id="kop">

      <!-- ###KOP### -->
      [Hier komt de kop]
      <!-- ###KOP### -->

    </div>

    <div id="inhoud">

      <!-- ###INHOUD### -->
      [Hier komt de inhoud]
      <!-- ###INHOUD### -->

    </div>

    <div id="menu">

      <!-- ###MENU### -->
      [Hier komt het menu]
      <!-- ###MENU### -->

    </div>

  <!-- ###BODY### -->
</body>
```

Als we de pagina zover hebben aangepast gaan we de HTML en de CSS pagina uploaden naar de TYPO3 omgeving. Controleer nog even de naam "mijn_eerste_pagina.html" voor de html file en stijl.css voor de stylesheet.

We kiezen onder het kopje bestand in de meest linkse kolom het item "Bestand (lijst)"

In de middelste kolom verdwijnen de pagina's om plaats te maken voor een bestanden lijst.

De root hiervan heet fileadmin. Hier en daar wat plusjes open klikken geeft ook een directory user_upload en een tweetal TEMP directories.

Voor de structuur gaan we eerst een nieuwe sub-directory "templates" aanmaken

Klik op het icoontje van fileadmin, kies nieuw. In het rechterdeel kunnen we een aantal mappen maken. Standaard staat het op 1 Mappen en dat laten we ook even zo.

In het tekstveld daaronder toetsen we "templates" in (zonder aanhalingstekens). Door op "Maak mappen" te klikken wordt de directory aangemaakt

Deze verschijnt in de middelste kolom.

Als we op de naam "templates" klikken zien we tot onze geruststelling dat er nog geen bestanden in de

nieuw gemaakte directory staan.

Als we op het icoontje van “templates” klikken kunnen we kiezen voor “Uploaden bestanden”.

We geven aan dat we twee bestanden willen uploaden en met “Bladeren” geven we aan welke dat zijn.

Met “Upload bestanden” worden de bestanden daadwerkelijk naar de server gekopieerd.

OK, terug naar de paginaboom. Klik op Sjabloon in het linker menu en op de naam van de pagina “Root”.

Nu gaan we het sjabloon een beetje aanpassen.

Om het een beetje begrijpelijk te houden doen we het stap voor stap.

We passen het sjabloon als volgt aan:

```
temp.mijnTemplate = TEMPLATE
temp.mijnTemplate.template = FILE
temp.mijnTemplate.template.file = fileadmin/templates/mijn_eerste_pagina.html
```

```
page = PAGE
page.10 < temp.mijnTemplate
```

Wat gebeurt hier? Wel, er wordt een object met de naam “temp.mijnTemplate” aangemaakt van het soort TEMPLATE. Dit gegeven dat de soort TEMPLATE is, houdt in dat er een aantal eigenschappen beschikbaar zijn. Het is een template van een file (er zijn ook andere mogelijk) en de betreffende file is de file mijn_eerste_pagina.html in de map templates in fileadmin.

Deze wordt ingevoerd in positie 10 van de object page.

Tot zover niets spectaculair. De pagina mijn_eerste_pagina.html wordt getoond Welke pagina we ook bekijken.

We gaan de template een beetje uitbreiden

```
temp.mijnTemplate = TEMPLATE
temp.mijnTemplate.template = FILE
temp.mijnTemplate.template.file = fileadmin/templates/mijn_eerste_pagina.html
temp.mijnTemplate.workOnSubpart = BODY
temp.mijnTemplate.subparts.KOP = TEXT
temp.mijnTemplate.subparts.KOP.value = HELLO WORLD!
```

```
page = PAGE
page.10 < temp.mijnTemplate
```

Hierdoor wordt het stuk

```
<div id="kop">  
  
<!-- ###KOP### -->  
[Hier komt de kop]  
<!-- ###KOP### -->  
  
</div>
```

omgezet in:

```
<div id="kop">  
  
HELLO WORLD!  
  
</div>
```

In de template geven we aan dat hetgeen volgt betrekking heeft op het stuk wat aangeduid wordt met BODY. Of liever gezegd met `###BODY###`. En dan wordt er een commentaar aanduiding omheen gezet om te voorkomen dat het wordt getoond als het onverhoopt niet vervangen wordt.

Er staat dus eigenlijk:

```
Werk op het deel wat wordt omsloten door de twee kreten <!--###BODY###-->  
En daarbinnen op het sub-deel KOP.
```

En daarvoor geldt ook weer dat de volledige naam `<!--###KOP###-->` is.

Alles wat tussen die kreten staat wordt vervangen door de waarde (value) "HELLO WORLD!".

Nog niet spectaculair, maar de mogelijkheden beginnen zich al op te dringen. Of niet dan?

Als we de volgende regels toevoegen

```
temp.mijnTemplate.subparts.INHOUD < styles.content.get  
temp.mijnTemplate.subparts.MENU < temp.menu
```

moeten we alleen temp.menu nog definiëren om de zaak helemaal rond te krijgen.

En dat temp.menu pikken we gewoon van ons eerste menu.
Dat gaat als volgt:

We hadden:

```
page.20 = HMENU  
page.20.1 = TMENU  
page.20.1.NO.allWrap = | <br />
```

```
page.20.2 = TMENU  
page.20.2.NO.allWrap = | <br />
```

En "page.20" vervangen we door temp.menu

We krijgen dan:

```
temp.menu = HMENU  
temp.menu.1 = TMENU  
temp.menu.1.NO.allWrap = | <br />
```

```
temp.menu.2 = TMENU  
temp.menu.2.NO.allWrap = | <br />
```

Het enige waar we voor moeten zorgen is dat `temp.menu` gedefinieerd is voordat het wordt gebruikt in de regel `temp.mijnTemplate.subparts.MENU < temp.menu`
Dus zetten we dat stuk voorlopig bovenaan.

Nu verschijnt volgens verwachting de kop, de content en het menu.

Nu is het een kwestie van styling, maar de site “werkt”.
De eerste styling is het “koppelen” van de stylesheet.
Dit doen we door de opdracht

```
page.stylesheet = fileadmin/templates/stijl.css
```

toe te voegen aan de sjabloon.

Even de caches wissen, door middel van de opdrachten onderaan de linker menukolom, en de pagina opnieuw opvragen om het resultaat te zien.

Een niveau hoger.

Als we de HTML file aan een nader onderzoek onderwerpen zien we dat we eigenlijk dingen dubbel zitten te doen.

We definiëren een container d.m.v. een div tag.

Die voorzien we ter identificatie van een id (of een class).

En dan gaan we het stuk binnen die div nog eens markeren met dezelfde naam als de id.

```
<div id="inhoud">
  <!-- ###INHOUD### begin -->
  [Hier komt de inhoud]
  <!-- ###INHOUD### eind -->
</div>
```

Dat moet beter kunnen. En dat kan beter.

We hebben daarvoor al een extensie geïnstalleerd, de automaketemplate extensie.

En die doet wat de naam zegt. Als je die extensie op de juiste manier instrueert zal deze de markeringscodes aanmaken. De stukken die bestaan uit: <!-- ###XXXXX### -->

Dus hoeven we alleen maar de naam bij de id's en de classes in te vullen. En daar was het toch al nodig voor de stylesheet.

We passen onze HTML-template aan en noemen deze aangepaste versie mijn_tweede_pagina.html. Deze ziet er zo uit:

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Transitional//EN">
<html>
<head>
  <title>Mijn TYPO3 HTML-template</title>
  <link rel="stylesheet" type="text/css" href="stijl.css" />
</head>
<body>

  <div id="kop">
    [Hier komt de kop]
  </div>

  <div id="inhoud">
    [Hier komt de inhoud]
  </div>

  <div id="menu">
    [Hier komt het menu]
  </div>

</body>
</html>
```

Voor ons een stuk leesbaarder.

Voor onze TypoScript template betekent dat een aanpassing. De aanpassingen zijn gecursiveerd.

```
#Menu
temp.menu = HMENU
temp.menu.1 = TMENU
temp.menu.1.NO.allWrap = | <br />
temp.menu.2 = TMENU
temp.menu.2.NO.allWrap = | <br />

plugin.tx_automaketemplate_pi1.content = FILE
plugin.tx_automaketemplate_pi1.content.file = fileadmin/templates/mijn_tweede_pagina.html
plugin.tx_automaketemplate_pi1.elements.BODY.all = 1
plugin.tx_automaketemplate_pi1.elements.BODY.all.subpartMarker = BODY
plugin.tx_automaketemplate_pi1.elements.DIV.all = 1

#Template definieren
temp.mijnTemplate = TEMPLATE
temp.mijnTemplate.template =< plugin.tx_automaketemplate_pi1
temp.mijnTemplate.workOnSubpart = BODY

#Template vullen
temp.mijnTemplate.subparts.kop = TEXT
temp.mijnTemplate.subparts.kop.value = HELLO WORLD!
temp.mijnTemplate.subparts.inhoud < styles.content.get
temp.mijnTemplate.subparts.menu < temp.menu

page = PAGE
page.10 < temp.mijnTemplate
page.stylesheet = fileadmin/templates/stijl.css
```

Als we analyseren wat er veranderd is, dan zien we dat de plugin zich er als het ware tussen gewerkt heeft.

We gaan niet direct in zee met de HTML template maar laten eerst de automaketemplate plugin (extensie) er een aantal codes voor ons in zetten.

Die plugin voeden we met onze aangepaste HTML template.

Onder elements sturen we wat er moet gebeuren. We geven aan dat de volgende tags in het proces meedoen: BODY en DIV . Die staan beide op "1". En het woordje all geeft aan dat we geen onderscheid maken. Alle voorkomende tags van die soorten doen mee.

Bovendien geven we aan dat het body deel, alles tussen <body> en </body> moet worden gemerkt met het woord BODY. Verderop bij workOnSubpart komt dat woord weer terug.

We moeten dit wel aangeven want we hebben de body tag niet van een id of een class voorzien.

Verder hebben we de woorden "kop", "inhoud" en "menu" omgezet in kleine letters. Want zo hebben we ze ook in de id's van de div's genoemd.

Na deze aanpassingen kan het zijn dat we ineens een blank scherm krijgen in plaats van de verwachte pagina.

Hier zijn vaak twee mogelijke redenen voor.

Ten eerste dient de tekst exact goed te zijn. TYPO3 geeft van fouten in typoscript geen foutmeldingen.

Dus ergens een spatie te veel of een puntje te weinig is voldoende om alles te laten mislukken.

Verder is het zaak om alle caches te legen. Misschien wel 2 of 3 keer.

Het menu - opnieuw

Tot nu toe hebben we gebruik gemaakt van een erg summier menu. Het werkt, maar daar heb je ook alles mee gezegd.

Nu kent TYPO3 heel veel mogelijkheden om mooie menu's te maken. Maar door gebruik te maken van de style mogelijkheden van de moderne browsers kunnen we 80% van de gewenste menu's maken met één en hetzelfde, uiterst eenvoudige script.

Als het gerenderde resultaat het volgende oplevert kunnen we met css daar heel veel kanten mee op.

```
<ul>
    <li><a href="#">Menu1</a></li>
    <li><a href="#">Menu2</a></li>
    <li><a href="#">Menu3</a></li>
    <li><a href="#">Menu4</a></li>
</ul>
```

Dit is een z.g. Unordered List () met List Items ()
Een submenu ziet er net zo uit, en valt binnen de tag van de "ouder pagina".
Dus zoiets:

```
<ul>
    <li><a href="#">Menu1</a></li>
    <li><a href="#">Menu2</a>
        <ul>
            <li><a href="#">Menu2a</a></li>
            <li><a href="#">Menu2b</a></li>
            <li><a href="#">Menu2c</a></li>
            <li><a href="#">Menu2d</a></li>
        </ul>
    </li>
    <li><a href="#">Menu3</a></li>
    <li><a href="#">Menu4</a></li>
</ul>
```

In CSS kunnen we dan onder andere de volgende styles onderkennen:
Of we ze allemaal nodig hebben zien we straks wel

```
div#menu
div#menu ul
div#menu ul li a
div#menu ul li a:hover
```

```
div#menu ul li ul
div#menu ul li ul li a
div#menu ul li ul li a:hover
div#menu ul li ul li a:active
```

OK, welk stukje typoscript hoort hier dan bij?
We hebben het volgende:

```
#Menu
temp.menu = HMENU
temp.menu.1 = TMENU
temp.menu.1.NO.allWrap = | <br />
temp.menu.2 = TMENU
temp.menu.2.NO.allWrap = | <br />
```

We maken hier van (kijk of je kunt verklaren wat we doen en waarom):

```
#Menu
temp.menu = HMENU
temp.menu.1 = TMENU
temp.menu.1.wrap = <ul> | </ul>
temp.menu.1.NO.wrapItemAndSub = <li> | </li>
temp.menu.1.ACT = 1
temp.menu.1.ACT.wrapItemAndSub = <li class="actief"> | </li>
temp.menu.2 = TMENU
temp.menu.2.wrap = <ul> | </ul>
temp.menu.2.NO.allWrap = <li> | </li>
temp.menu.2.ACT = 1
temp.menu.2.ACT.allWrap = <li class="actief"> | </li>
```

Als we de TS template opslaan, cache legen en een pagina opnieuw oproepen zullen we in de broncode van de pagina zien dat de li'tjes en de ulletjes toegevoegd zijn. In Firefox zien we zelfs op de pagina al verschil, in Internet Explorer nog niet. Maar daar gaan we met de stylesheet wat aan doen.

We voegen bovenstaand lijstje aan de stylesheet toe en verzinnen daar de bijbehorende codes bij.

We beginnen met:

```
div#menu ul {
  margin-left: 1em;
}
```

Daarmee wordt de eerste/buitenste unordered list een stukje naar rechts geschoven. En zowaar, zelfs in IE verschijnen nu ook de balletjes voor de menu items. Maar dat willen we eigenlijk niet, dus maken we ervan:

```
div#menu ul {
  margin-left: 1em;
  list-style: none;
}
```

En de balletjes zijn verdwenen.

Zelfs het tweede niveau springt spontaan een zelfde hoeveelheid extra in en mist de cirkeltjes ook al.

Maar misschien willen we daar zelf controle over houden. Dan doen we dat met:

```
div#menu ul li ul {
  margin-left: .5em;
  list-style: square;
}
```

Die tweede regel is pure curiositeit en die halen we dus direct weer weg.

Als we toch een tekenkje voor de menu items willen hebben dan doen we dan met een background image.

Die strepen onder de tekst doen het wel heel veel op links lijken. Wat het natuurlijk ook zijn, maar dat hoeft niet zo nadrukkelijk gedemonstreerd te worden.

Dus voegen we toe:

```
div#menu ul li a {
  text-decoration: none;
```

```
}  
  
div#menu ul li ul li a {  
  text-decoration: none;  
}  
}
```

Verder willen we geen verschil in kleur zien tussen pagina's waar we al wel, en pagina's waar we nog niet geweest zijn.
En de tekst van de items op het tweede niveau willen we behalve een iets grotere inspringing ook kenmerken met een iets kleinere letter.

```
div#menu ul li a {  
  text-decoration: none;  
  color: blue;  
}
```

```
div#menu ul li ul li a {  
  text-decoration: none;  
  color: blue;  
  font-size: .8em;  
}
```

Om nu het hele blokje te laten zakken voegen we een regel toe aan dit blokje waarmee de top margin gelijk wordt aan de left margin.

```
div#menu ul {  
  margin-left: 1em;  
  margin-top: 1em;  
  list-style: none;  
}
```

En om te voorkomen dat het tweede niveau op zijn beurt nogmaals een stukje zakt, zetten we het daar weer op nul.

```
div#menu ul li ul {  
  margin-left: .5em;  
  margin-top: 0;  
}
```

Dan willen we natuurlijk een zogenaamd roll-over effect creëren.
Dat doen we met de hover eigenschap.

```
div#menu ul li a:hover {  
  font-weight: bold;  
}
```

Is het niet mooi?

Heel nerveus maken de regeltjes zich dik als het handje van de muis er over gaat. Alsof ze zeggen willen "druk hier, druk hier!".

En tenslotte willen we kunnen zien welke pagina, welk menu-item momenteel actief is.

Wel, CSS is geen onderdeel van deze handleiding dus geven we de hele stylesheet.

De uiteindelijke stylesheet stijl.css vinden we aan het eind van dit document.

Daar staat ook nog een tweede stylesheet, een variant van de eerste, waardoor het menu horizontaal

gepositioneerd is. Hiervoor hoeft er aan de kant van TYPO3 helemaal niets te worden aangepast. Alleen de stylesheet vervangen is voldoende.

Beide stylesheets zijn nog niet af, maar een heel goede basis om er zelf verder mee te werken.

Bijlagen

1. De HTML template mijn_eerste_pagina.HTML

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Transitional//EN">
<html>
<head>
  <title>Mijn TYPO3 HTML-template</title>
  <link rel="stylesheet" type="text/css" href="stijl.css" />
</head>
<body>
  <!-- ###BODY### begin -->
  <div id="kop">
    <!-- ###KOP### begin -->
    [Hier komt de kop]
    <!-- ###KOP### eind -->
  </div>
  <div id="inhoud">
    <!-- ###INHOUD### begin -->
    [Hier komt de inhoud]
    <!-- ###INHOUD### eind -->
  </div>
  <div id="menu">
    <!-- ###MENU### begin -->
    [Hier komt het menu]
    <!-- ###MENU### eind -->
  </div>
  <!-- ###BODY### eind -->
</body>
</html>
```

2. De HTML template mijn_tweede_pagina.HTML

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01 Transitional//EN">
<html>
<head>
  <title>Mijn TYPO3 HTML-template</title>
  <link rel="stylesheet" type="text/css" href="stijl.css" />
</head>
<body>
  <div id="kop">
    [Hier komt de kop]
  </div>
  <div id="inhoud">
    [Hier komt de inhoud]
  </div>
  <div id="menu">
    [Hier komt het menu]
  </div>
</body>
</html>
```

3. De stylesheet stijl.css waar we mee beginnen

```
* {margin: 0; padding: 0;}
```

```
div#kop {  
  position: absolute;  
  top: 15px;  
  left: 25px;  
  height: 100px;  
  width: 700px;  
  background: yellow;  
  color: red;  
}
```

```
div#inhoud {  
  position: absolute;  
  top: 115px;  
  left: 175px;  
  height: 400px;  
  width: 550px;  
  background: maroon;  
  color: white;  
}
```

```
div#menu {  
  position: absolute;  
  top: 115px;  
  left: 25px;  
  height: 400px;  
  width: 150px;  
  background: lime;  
  color: blue;  
}
```

4. De stylesheet compleet

```
* {margin: 0; padding: 0;}
```

```
div#kop {  
  position: absolute;  
  top: 15px;  
  left: 25px;  
  height: 100px;  
  width: 700px;  
  background: yellow;  
  color: red;  
  text-align: center;  
}
```

```
div#kop h1 {  
  margin-top: 1em;  
}
```

```
div#inhoud {  
  position: absolute;  
  top: 115px;  
  left: 175px;  
  height: 400px;  
  width: 550px;  
  background: maroon;  
  color: white;  
}
```

```
div#inhoud p.bodytext {  
  margin-left: 1em;  
}
```

```
div#menu {  
  position: absolute;  
  top: 115px;  
  left: 25px;  
  height: 400px;  
  width: 150px;  
  background: lime;  
  color: blue;  
}
```

```
div#menu ul {  
  margin-left: 1em;  
  margin-top: 1em;  
  list-style: none;  
  font-family: Verdana, Arial, "Sans Serif";  
  font-size: 14px;  
}
```

```
div#menu ul li ul {  
  margin-left: .5em;  
  margin-top: 0;  
}
```

```
div#menu ul li a {
```

```
text-decoration: none;
color: blue;
}
```

```
div#menu ul li ul li a {
text-decoration: none;
color: blue;
font-size: .8em;
}
```

```
div#menu ul li a:hover {
font-weight: bold;
}
div#menu ul li.actief a {
font-weight: bold;
}
```

```
div#menu ul li.actief ul li a {
font-weight: normal;
}
```

```
div#menu ul li.actief ul li.actief a {
font-weight: bold;
}
```

```
div#menu ul li ul li a:hover, div#menu ul li.actief ul li a:hover {
font-weight: bold;
}
```

5. Toegift. De stylesheet met een horizontaal menu.

```
* {margin: 0; padding: 0;}
```

```
div#kop {  
  position: absolute;  
  top: 15px;  
  left: 25px;  
  height: 100px;  
  width: 700px;  
  background: yellow;  
  color: red;  
  text-align: center;  
}
```

```
div#kop h1 {  
  margin-top: 1em;  
}
```

```
div#inhoud {  
  position: absolute;  
  top: 165px;  
  left: 25px;  
  height: 400px;  
  width: 700px;  
  background: maroon;  
  color: white;  
}
```

```
div#inhoud p.bodytext {  
  margin-left: 1em;  
}
```

```
div#menu {  
  position: absolute;  
  top: 115px;  
  left: 25px;  
  height: 50px;  
  width: 700px;  
  background: lime;  
  color: blue;  
}
```

```
div#menu ul {  
  position: relative;  
  top: 10px;  
  left: 10px;  
  list-style: none;  
  font-family: Verdana, Arial, "Sans Serif";  
  font-size: 14px;  
  white-space: nowrap;  
}
```

```
div#menu ul ul {  
  position: absolute;  
  top: 20px;  
  left: 10px;  
}
```

```
div#menu ul li {  
  display: inline;  
}
```

```
div#menu ul li a {  
  text-decoration: none;  
  color: blue;  
  padding: 0 1em;  
}
```

```
div#menu ul li ul li a {  
  text-decoration: none;  
  color: blue;  
  font-size: .8em;  
  padding: 0 1em;  
}
```

```
div#menu ul li a:hover {  
  color: red;  
  background: yellow;  
}
```

```
div#menu ul li.actief a {  
  font-weight: bold;  
}
```

```
div#menu ul li.actief ul li a {  
  font-weight: normal;  
}
```

```
div#menu ul li.actief ul li.actief a {  
  font-weight: bold;  
}
```

```
div#menu ul li ul li a:hover,  
div#menu ul li.actief ul li a:hover {  
  font-weight: bold;  
}
```